

Βαθμός Ασφαλείας:
Να διατηρηθεί μέχρι:
Βαθμός Προτεραιότητας:

Αρ. Πρωτ. 9888
Πρωτεύουσα 26.9.14

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Αθήνα, 15-9-2014

Αρ. Πρωτοκόλλου : Φ.14/517/146880 /Γ1

ΕΝΙΑΙΟΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ Π/ΘΜΙΑΣ ΚΑΙ Δ/ΘΜΙΑΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΠΟΥΔΩΝ Π.Ε.
ΤΜΗΜΑ Γ' ΜΑΘΗΤΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ

Ταχ. Δ/ση : Ανδρέα Παπανδρέου 37
Τ.Κ. – Πόλη : 15180 – Μαρούσι
Ιστοσελίδα : <http://www.minedu.gov.gr>
Email : spudonpe@minedu.gov.gr
Πληροφορίες : Σ. Λαπατά
Τηλέφωνο : 210 344 2247
FAX : 210 344 3354

ΠΡΟΣ : 1. Ίδρυμα Αικατερίνης Λασκαρίδη
info@laskaridou.gr
2. Περιφερειακές Δ/σεις Εκπ/σης της χώρας
3. Σχολικούς Συμβούλους Δημοτ. Εκπ/σης
(μέσω Περιφ. Δ/σεων Εκπ/σης)
4. Δ/σεις Π.Ε. της χώρας
5. Δημόσια & Ιδιωτικά Δημ. Σχολεία
(μέσω Δ/σεων Π.Ε.)

ΘΕΜΑ : Έγκριση Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων του Ιδρύματος «Αικατερίνη Λασκαρίδη»
Σχετικό έγγραφο : 144185/11-9-2014/Γ1

Σε απάντηση της με αρ. πρωτ. 5175/Φ10,7/4-7-2014 επιστολής σας, που αφορά στην πραγματοποίηση Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων του Ιδρύματος «Αικατερίνης Λασκαρίδη», σε μαθητές των Ε' και ΣΤ' τάξεων των δημοσίων και ιδιωτικών Δημοτικών Σχολείων της χώρας, για το σχολικό έτος 2014-2015, σας γνωρίζουμε ότι σύμφωνα με το με αρ. 50/04-08-2014 Απόσπασμα Πρακτικού του Δ.Σ. του Ι.Ε.Π., τα εν λόγω εκπαιδευτικά προγράμματα πληρούν το αίτημα της παιδαγωγικής καταλληλότητας. Ως εκ τούτου εγκρίνουμε την πραγματοποίηση των προγραμμάτων και οι εκπαιδευτικοί μπορούν να τα χρησιμοποιήσουν ως μαθησιακό εργαλείο, επιλέγοντας κάθε φορά το εκπαιδευτικό εκείνο πρόγραμμα που εξυπηρετεί τις μαθησιακές ανάγκες και την ηλικία των μαθητών τους.

Η υλοποίηση των προγραμμάτων θα γίνει ύστερα από συνεννόηση των υπευθύνων του Ιδρύματος «Αικατερίνη Λασκαρίδη» με τους Διευθυντές και τους Συλλόγους Διδασκόντων των Δημοτικών Σχολείων και με τη συνεργασία των οικείων Σχολικών Συμβούλων Δημοτικής Εκπ/σης.

Όλα τα προγράμματα παρέχονται δωρεάν, όπως περιγράφεται και στο συνημμένο έγγραφο του Ιδρύματος. Η έναρξη των εκπαιδευτικών προγραμμάτων έχει οριστεί για την Δευτέρα 12 Ιανουαρίου 2015. Οι σχολικές μονάδες, που θα εκδηλώσουν ενδιαφέρον, θα πρέπει να υποβάλλουν την αίτησή τους από τον Οκτώβριο 2014 έως και τον Ιανουάριο 2015. Για οποιαδήποτε διευκρίνιση σχετικά με τα εκπαιδευτικά προγράμματα, μπορείτε να επικοινωνείτε με την υπεύθυνη Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων του Ιδρύματος, κα Καλή Κυπαρίσση (τηλ. επικοινωνίας : 210-4297540-1-2, fax: 210 4296024, ηλεκτρονική δ/ση: info@laskaridou.gr, ιστοσελίδα: www.laskaridou.gr).

Επισημαίνεται ότι, οι δραστηριότητες αυτές εντάσσονται στον εκπαιδευτικό σχεδιασμό του σχολείου, σύμφωνα με την § 3, εδ. α2, γ του άρθρου 13, του Π.Δ. 201/98 (ΦΕΚ 161^Α) και πραγματοποιούνται με ευθύνη του Διευθυντή της σχολικής μονάδας και του διδακτικού προσωπικού. Η συμμετοχή των μαθητών στις δραστηριότητες αυτές είναι προαιρετική.

Συν. : είκοσι(20) σελίδες

Εσωτερική Διανομή
Δ/ση Σπουδών Π.Ε.
Τμήμα Γ'

Ο ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ ΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ
Προσ. Αντίγραφο
Από τη Διεύθυνση Διοικητικού
Τμήμα Εκπ/σης & Πρωτοκόλλου
ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΠΑΧΡΗΣΤΟΣ
ΣΠΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

394/14-7-14 Από Ιδρυση Πικατζή Λαυκάρης

**ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**

Όλα τα Προγράμματα παρέχονται δωρεάν
Αιτήσεις δεκτές από 10 Οκτωβρίου 2014 έως και 30 Ιανουαρίου 2015
Έναρξη Προγραμμάτων Δευτέρα, 12 Ιανουαρίου 2015

**ΟΛΑ ΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠΕΥΘΥΝΟΝΤΑΙ ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΑ
ΣΕ ΜΑΘΗΤΕΣ ΤΩΝ Ε' & ΣΤ' ΤΑΞΕΩΝ**

ΤΙ ΘΑ ΦΑΜΕ ΣΗΜΕΡΑ, ΜΑΜΑ;

Το καθημερινό τραπέζι στο Βυζάντιο

Ομάδα: 40 - 60 μαθητές, διάρκεια 90'

Εισηγήτρια: Ιωάννα Χριστοφοράκη, Αρχαιολόγος, Ερευνήτρια στο Κέντρο Έρευνας Βυζαντινής & Μεταβυζαντινής Τέχνης της Ακαδημίας Αθηνών

*

Η ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ ΤΗΣ ΓΡΑΦΗΣ

Εργαστήριο: Πάνω σε τι και με τι;

Ομάδα: 30 μαθητών, διάρκεια 90'

Εισηγήτρια: Θεοδοσία Ράπτου, Εκπαιδευτικός, Μουσειοπαιδαγωγός

ΕΝΑΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ ΞΕΚΛΕΙΔΩΝΕΙ ΤΑ ΜΥΣΤΙΚΑ ΤΟΥ

Εργαστήρι Δημιουργικής Γραφής

Ομάδα: 30 μαθητών, διάρκεια 120'

Εισηγήτρια: Ελένη Δικαίου, Συγγραφέας

ΦΙΛΑΝΑΓΝΩΣΙΑ

Ομάδα: 40 - 60 μαθητές, διάρκεια 60' - 90'

Βαγγέλης Ηλιόπουλος, Μάνος Κοντολέων, Κώστας Μάγος, Σοφία Μαντουβάλου, Χρήστος Μπουλώτης, Μαρία Παπαγιάννη

ΠΕΤΡΕΣ ΠΟΥ ΜΙΛΟΥΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΛΕΝΕ....

Ομάδα: 40 μαθητών, διάρκεια 60'

Εισηγήτρια: Εύη Γεροκώστα, Αφηγήτρια, Εμψυχώτρια

ΧΑΜΕΝΟΙ ΣΤΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Ομάδα: 40 - 60 μαθητές, διάρκεια 90'

Εισηγητής: Δικαίος Χατζηπλής, Παιδαγωγός, Γραφίστας

*

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΜΟΥΣΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ

Ομάδα: 40 μαθητών, διάρκεια 90'

Εισηγητής: Χρήστος Τερζής, Μεταδιδακτορικός Ερευνητής της Αρχαίας Ελληνικής Μουσικής
Τμ. Μουσικών Σπουδών Πανεπιστημίου Αθηνών

*

ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ

Μια περιήγηση στην ομορφιά της ανθρώπινης φύσης

(ΣΤ' τάξη) Ομάδα: 30 μαθητών, διάρκεια 120'

Εισηγητής: Γιώργος Τσιτσιρίγκος, Εκπαιδευτής Επικοινωνίας

ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΠΟΛΙΤΗΣ

Ομάδα: 30 μαθητών, διάρκεια 90'

Εισηγήτριες : Δρ. Μυρσίνη Ζορμπά, Πρόεδρος του Δικτύου για τα Δικαιώματα του Παιδιού

Μαρία Δημοπούλου, Εκπαιδευτικός

Καλλιόπη Κύρδη, Εκπαιδευτικός

Αγγελική Σανδήλου, Ψυχολόγος

Φωτεινή Αβδελλή, Βιβλιοθηκονόμος

Ντόρα Τσιαγκάνη, Εκπαιδευτικός

Βιόλα Γκιόκα, Ειδικός Διεθνών Σχέσεων

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΣΤΡΕΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗ ΔΙΕΚΔΙΚΗΤΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ

Ομάδα: 30 μαθητών, διάρκεια 90'

Εισηγήτρια: Αικατερίνη Σοφιανοπούλου, MSc in Stress Management, Ψυχολόγος

*

Ο ΚΟΣΜΟΣ ΤΟΥ ΤΟΠΙΟΥ ΚΑΙ ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ

Ομάδα: 30 μαθητών, διάρκεια 90'

Εισηγήτρια: Λουίζα Καραπιδάκη, Αρχαιολόγος, Ιστορικός Τέχνης

Η ΚΑΤΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Από πού προερχόμαστε; Πώς εμφανίστηκε η ζωή; Ποια είναι η ιστορία των ειδών;

Ομάδα: 40 - 60 μαθητές, διάρκεια 90'

Εισηγήτρια: Λαοκρατία Λάκκα, Δρ. Βιολόγος, Επίτιμη Σχολική Σύμβουλος

**ΜΙΚΡΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΑ ΜΕΓΑΛΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΗΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑ
ΣΤΟΝ ΠΛΑΝΗΤΗ ΜΑΣ**

Ομάδα: 40 - 60 μαθητές, διάρκεια 90'

Εισηγήτρια: Λαοκρατία Λάκκα, Δρ. Βιολόγος, Επίτιμη Σχολική Σύμβουλος

*

ΔΙΚΑΙΟ ΕΜΠΟΡΙΟ (FAIR TRADE)

Τι μεσολαβεί από το χωράφι στο πιάτο μας;

Ομάδα: 40 μαθητών, διάρκεια 90'

Εισηγήτρια: Αγγελική Γεροντέλη, Περιβαλλοντολόγος, MSc, Επιστημονική συνεργάτις
Μετσόβιου Κέντρου Διεπιστημονικής Έρευνας (ΜΕ.Κ.Δ.Ε.) του ΕΜΠ

ΔΗΜΙΟΥΡΓΩ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΠΟΥ ΘΑ ΗΘΕΛΑ ΝΑ ΖΩ

Η βίωση του περιβάλλοντος μέσα από μια καλλιτεχνική προσέγγιση

Ομάδα: 40 - 50 μαθητές, διάρκεια 90'

Εισηγήτρια: Ίριδα Τσεβρένη, Περιβαλλοντολόγος, Δρ. ΕΜΠ

ΤΟ ΔΙΑΣΤΗΜΟΠΛΟΙΟ ΓΗ

Ομάδα: 40 - 60 μαθητές, διάρκεια 120'

Εισηγητής: Δημήτρης Κούνδουρος, Γεωλόγος, Περιβαλλοντολόγος, Εκπαιδευτικός
Video Art: Παναγιώτης Κούνδουρος

Η ΠΡΟΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΚΑΙΡΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ ΕΩΣ ΣΗΜΕΡΑ

Ένα συναρπαστικό ταξίδι στον κόσμο της Μετεωρολογίας τα τελευταία 10.000
χρόνια

Ομάδα: 40 - 60 μαθητές, διάρκεια 90'

Εισηγητής: Δημήτρης Ζιακόπουλος, Μαθηματικός, Μετεωρολόγος, Συγγραφέας

Α Φ Ι Ε Ρ Ω Μ Α Τ Α

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΗΝ 25^η ΜΑΡΤΙΟΥ 1821

ΘΕΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ

Ομάδα: 40 - 60 μαθητές, διάρκεια 90'

Εισηγήτρια: Μαρία Ευθυμίου, Αν. Καθηγήτρια Νεότερης Ιστορίας Πανεπιστημίου Αθηνών

Υπεύθυνη Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων: Καλή Κυπαρίσση
Τηλ. επικοινωνίας: 210 4297540 -1 - 2, Fax: 210 4296024
Ηλεκτρονική διεύθυνση: info@laskaridou.gr
Ιστοσελίδα: www.laskaridou.gr

ΕΙΣΗΓΗΤΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

1. Φωτεινή Αβδελλή, Βιβλιοθηκονόμος (Δίκτυο για τα Δικαιώματα του Παιδιού)
2. Εύη Γεροκώστα, Αφηγήτρια, Εμφυχώτρια
3. Αγγελική Γεροντέλη, Περιβαλλοντολόγος, MSc, Επιστημονική συνεργάτις Μετσόβιου Κέντρου Διεπιστημονικής Έρευνας (ΜΕ.Κ.Δ.Ε.) του ΕΜΠ
4. Βιόλα Γκιόκα, Ειδικός Διεθνών Σχέσεων (Δίκτυο για τα Δικαιώματα του Παιδιού)
5. Μαρία Δημοπούλου, Εκπαιδευτικός (Δίκτυο για τα Δικαιώματα του Παιδιού)
6. Ελένη Δικαίου, Συγγραφέας
7. Μαρία Ευθυμίου, Αν. Καθηγήτρια Νεότερης Ιστορίας Πανεπιστημίου Αθηνών
8. Δημήτρης Ζιακόπουλος, Μαθηματικός, Μετεωρολόγος, Συγγραφέας
9. Μυρσίνη Ζορμπά, Πρόεδρος του Δικτύου για τα Δικαιώματα του Παιδιού
10. Βαγγέλης Ηλιόπουλος, Συγγραφέας
11. Λουίζα Καραπιδάκη, Αρχαιολόγος, Ιστορικός Τέχνης
12. Μάνος Κοντολέων, Συγγραφέας
13. Δημήτρης Κούνδουρος, Γεωλόγος, Περιβαλλοντολόγος, Εκπαιδευτικός
14. Καλλιόπη Κύρδη, Εκπαιδευτικός (Δίκτυο για τα Δικαιώματα του Παιδιού)
15. Λαοκρατία Λάκκα, Δρ. Βιολόγος, Επίτιμη Σχολική Σύμβουλος
16. Κώστας Μάγος, Συγγραφέας
17. Σοφία Μαντουβάλου, Συγγραφέας
18. Χρήστος Μπουλώτης, Συγγραφέας
19. Μαρία Παπαγιάννη, Συγγραφέας
20. Θεοδοσία Ράπτου, Εκπαιδευτικός, Μουσειοπαιδαγωγός
21. Αγγελική Σανδήλου, Ψυχολόγος (Δίκτυο για τα Δικαιώματα του Παιδιού)
22. Αικατερίνη Σοφιανοπούλου, MSc in Stress Management, Ψυχολόγος
23. Χρήστος Τερζής, Μεταδιδακτορικός Ερευνητής της Αρχαίας Ελληνικής Μουσικής
Τμ. Μουσικών Σπουδών Πανεπιστημίου Αθηνών
24. Ίριδα Τσεβρένη, Περιβαλλοντολόγος, Δρ. ΕΜΠ
25. Ντόρα Τσιαγκάνη, Εκπαιδευτικός (Δίκτυο για τα Δικαιώματα του Παιδιού)
26. Γιώργος Τσιτσιρίγκος, Εκπαιδευτής Επικοινωνίας
27. Δικαίος Χατζηπλής, Παιδαγωγός, Γραφίστας

28. Ιωάννα Χριστοφοράκη, Αρχαιολόγος, Ερευνήτρια στο Κέντρο Έρευνας Βυζαντινής
& Μεταβυζαντινής Τέχνης της Ακαδημίας Αθηνών

**ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**

*Όλα τα Προγράμματα παρέχονται δωρεάν
Αιτήσεις δεκτές από 10 Οκτωβρίου 2014 έως και 30 Ιανουαρίου 2015
Έναρξη Προγραμμάτων Δευτέρα, 12 Ιανουαρίου 2015*

**ΟΛΑ ΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠΕΥΘΥΝΟΝΤΑΙ ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΑ
ΣΕ ΜΑΘΗΤΕΣ ΤΩΝ Ε' & ΣΤ' ΤΑΞΕΩΝ**

ΤΙ ΘΑ ΦΑΜΕ ΣΗΜΕΡΑ, ΜΑΜΑ;

Το καθημερινό τραπέζι στο Βυζάντιο

Ομάδα: 40 - 60 μαθητές, διάρκεια 90'

Εισηγήτρια: Ιωάννα Χριστοφοράκη, Αρχαιολόγος, Ερευνήτρια στο Κέντρο Έρευνας Βυζαντινής & Μεταβυζαντινής Τέχνης της Ακαδημίας Αθηνών

Τι απάντηση θα έπαιρνε ένα παιδί, αν έκανε αυτή την ερώτηση στα βυζαντινά χρόνια; Σκοπός του προγράμματος είναι να προσεγγίσει μία πτυχή της ιδιωτικής ζωής των Βυζαντινών, που να αφορά άμεσα τους μαθητές του Δημοτικού, ώστε να κεντρίσει το ενδιαφέρον τους. Πληροφορίες και εποπτικό υλικό αντλούνται από βυζαντινά κείμενα, ψηφιδωτά, τοιχογραφίες, εικονογραφημένα χειρόγραφα και αρχαιολογικά ευρήματα.

Θεματικές ενότητες

- Η διατροφή των Βυζαντινών: Μιλάμε για το καθημερινό φαγητό στο Βυζάντιο, από το πρόγευμα έως το επιδόρπιο, και συζητάμε σχετικά με τη διατροφική αξία των βυζαντινών εδεσμάτων.
- Τα σκεύη του τραπεζιού: Παρουσιάζονται τα μαγειρικά σκεύη, η διαδικασία παραγωγής του φαγητού και η παρουσίασή του στο βυζαντινό τραπέζι.
- Η προμήθεια και μεταφορά των υλικών: από πού έφταναν οι πρώτες ύλες για το φαγητό και πώς μεταφέρονταν; Υπήρχε αυτάρκεια σε τρόφιμα ή ήταν απαραίτητο να γίνονται και εισαγωγές;
- Αγορές και εμποροπανηγύρεις: από πού ψώνιζαν υλικά για το φαγητό τους οι βυζαντινές νοικοκυρές και πώς ήταν οργανωμένες οι αγορές;

Δομή του προγράμματος

- Προβολή PowerPoint
- Παιχνίδι ρόλων (διάλογος μητέρας-παιδιού, ψώνια στην αγορά)
- Σχεδιασμός βυζαντινού μενού

*

Η ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ ΤΗΣ ΓΡΑΦΗΣ

Εργαστήριο: Πάνω σε τι και με τι;

Ομάδα: 30 μαθητών, διάρκεια 90'

Εισηγήτρια: Θεοδοσία Ράπτου, Εκπαιδευτικός, Μουσειοπαιδαγωγός

Οι μαθητές έχουν την ευκαιρία να έρθουν σε επαφή με επιλεγμένα υλικά και σύνεργα του γραψίματος, που αναφέρονται σε διαφορετικές εποχές και πολιτισμούς. Με τον τρόπο αυτό παρακολουθούν την περιπέτεια της γραφής και οδηγούνται βιωματικά στη γνώση. Ακολουθώντας πρότυπα γραφής, επιχειρούν να γράψουν το δικό τους μήνυμα, γράφοντας όπως οι Αιγύπτιοι, οι αρχαίοι Έλληνες, οι Βυζαντινοί και οι Κινέζοι. Παράλληλα κατανοούν γιατί η ιδιαιτερότητα των υλικών και των επιφανειών επηρέασε τον τρόπο γραφής στους διάφορους πολιτισμούς.

Το πρόγραμμα εφαρμόζεται με καθαρά εργαστηριακό χαρακτήρα.

ΕΝΑΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ ΞΕΚΛΕΙΔΩΝΕΙ ΤΑ ΜΥΣΤΙΚΑ ΤΟΥ

Εργαστήρι Δημιουργικής Γραφής

Ομάδα: 30 μαθητών, διάρκεια 120'

Εισηγήτρια: Ελένη Δικαίου, Συγγραφέας

Το κύριο χαρακτηριστικό του συγκεκριμένου προγράμματος είναι ότι η παρουσία του εισηγητή δεν θα είναι παρουσία κάποιου, ο οποίος έχοντας διαμορφώσει ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα καλείται να το υλοποιήσει. Ο συγγραφέας-εισηγητής κρατάει για τον εαυτό του τον ρόλο του συγγραφέα-αφηγητή. Είναι αυτός ο οποίος βρίσκεται μπροστά στα παιδιά προκειμένου να τους εκμυστηρευτεί μυστικά που μόνο εκείνος ξέρει. Μυστικά τα οποία θα εξασφαλίσουν σε όλους όσους συμμετέχουν στο πρόγραμμα, τη χαρά της δημιουργίας και σε κάποιους από αυτούς ίσως δώσουν την ευκαιρία να αναγνωρίσουν πως αυτός ο συγκεκριμένος τομέας της δημιουργίας τους ταιριάζει περισσότερο από κάποιον άλλο. Με άλλα λόγια ίσως στο μέλλον γίνουν και οι ίδιοι συγγραφείς. Το πρόγραμμα βασίζεται στην αρχή ότι ο κάθε ένας από μας είναι «εν δυνάμει» συγγραφέας. Αν κάποιος μπορεί να αφηγηθεί μια ιστορία μπορεί και να τη γράψει. Στόχος μας είναι να πείσουμε τα παιδιά ότι μπορούν να κάνουν το ίδιο και να το αποδείξουμε.

Η υλοποίηση του προγράμματος γίνεται με την χρήση σύγχρονων μέσων επικοινωνίας. Οι μαθητές έχουν την δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν το διαδίκτυο προκειμένου να αντλήσουν πληροφορίες σχετικές με το θέμα της ιστορίας την οποία έχουν αποφασίσει να γράψουν, το δε κείμενο το οποίο θα προκύπτει από τις προτάσεις τους, το πληκτρολογεί στον ηλεκτρονικό υπολογιστή ο συγγραφέας και προβάλλεται στην οθόνη. Γίνονται οι σχετικές διορθώσεις, οι οποίες δίνουν στον συγγραφέα-αφηγητή την αφορμή να αποκαλύψει τους τρόπους τους οποίους χρησιμοποιεί ο ίδιος για να κάνει το κείμενό του πιο σαφές και ελκυστικό. Επίσης αναλύει τη σημασία των λέξεων, τον τρόπο με τον οποίο ο πλούτος της γλώσσας μάς βοηθάει να εκφράσουμε καλύτερα αυτά που θέλουμε να πούμε, επισημαίνοντας τη σημασία της ανάγνωσης των λογοτεχνικών έργων, τα οποία μεταξύ των άλλων μας προσφέρουν απίστευτο πλούτο λέξεων για να χρησιμοποιήσουμε.

Στόχος μας να εξασκήσουμε την ικανότητα που έχει το κάθε παιδί για ένα ταξίδι με τη φαντασία, την ικανότητά του να δώσει στη φαντασία μορφή. Ταυτόχρονα αναδεικνύουμε τον σημαντικό ρόλο της ανάγνωσης των λογοτεχνικών κειμένων. Σύμμαχος στην επίτευξη του στόχου αυτού ο τρόπος προσέγγισης των παιδιών από τον συγγραφέα-αφηγητή, γιατί δίνει τη δυνατότητα της δημιουργίας ενός δεσμού με ίσους όρους μεταξύ των δύο μερών, κάτι το οποίο φιλοδοξούμε να λειτουργήσει ενισχυτικά, εφόσον αποκλείει εξ ορισμού την

περίπτωση του διδακτισμού ο οποίος απωθεί τα παιδιά ιδιαίτερα στην ευαίσθητη ηλικία της προεφηβείας - εφηβείας.

ΦΙΛΑΝΑΓΝΩΣΙΑ

Ομάδα: 40 - 60 μαθητές, διάρκεια 60' - 90'

Βαγγέλης Ηλιόπουλος, Μάνος Κοντολέων, Κώστας Μάγος, Σοφία Μαντουβάλου, Χρήστος Μπουλώτης, Μαρία Παπαγιάννη

Οι μαθητές διαβάζουν βιβλία και συναντούν τον αγαπημένο τους συγγραφέα στο πλαίσιο του προγράμματος Φιλαναγνωσίας.

Σκοπός του προγράμματος είναι η άμεση εξοικείωση των μαθητών με το βιβλίο και την ανάγνωση και ειδικότερα η εδραίωση μιας ξεχωριστής σχέσης με το λογοτεχνικό βιβλίο.

ΠΕΤΡΕΣ ΠΟΥ ΜΙΑΟΥΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΛΕΝΕ....

Ομάδα: 40 μαθητών, διάρκεια 60'

Εισηγήτρια: Εύη Γεροκώστα, Αφηγήτρια, Εμφυχώτρια

Κάποτε, οι άνθρωποι έφτιαχναν ιστορίες όλοι μαζί.

Έπειτα ο ένας τις έλεγε στον άλλο. Κι όλοι άκουγαν.

Σήμερα, ο καθένας φτιάχνει ιστορίες μόνος του, μ' ένα μολύβι κι ένα χαρτί.

Πάλι όμως ο ένας τις λέει στον άλλο. Αρκεί ο άλλος να θέλει ν' ακούσει.

Τα παραμύθια υπήρχαν, υπάρχουν και θα υπάρχουν πάντα.

Τα παραμύθια δεν μιλούν παρά για την ίδια τη ζωή. Και η ζωή δεν έχει ηλικία. Ο φόβος, η λύπη, η απώλεια, η χαρά, η αγάπη, υπάρχουν στη ζωή όλων.

Μέσα από την αφήγηση, τα παιδιά βρίσκουν το δικό τους αγαπημένο παραμύθι, αυτό που θα μιλήσει στην καρδιά τους, γνωρίζουν έναν ήρωα που θα ξυπνήσει όσα κοιμούνται μέσα τους και θα τα ζωντανέψει. Έναν ήρωα που θα δει βαθιά μέσα τους και που ίσως καθορίσει την πορεία τους στη ζωή. Γιατί, τελικά, αυτός ο ήρωας ο «διαλεχτός», δεν είναι άλλος από τον ίδιο τον εαυτό τους.

Το πρόγραμμα περιλαμβάνει αφήγηση ιστοριών προφορικής παράδοσης του κόσμου και παραμυθογραμμένες ιστορίες της ελληνικής και της παγκόσμιας λογοτεχνίας.

Ο τίτλος του προέκυψε από τη διασκευή της ιστορίας του Χ.Κ. Άντερσεν «Ο θεός των ονείρων», που χρησιμεύει ως εισαγωγή στο πρόγραμμα αλλά και στον κόσμο των παραμυθιών.

Τις ιστορίες τις μοιράζομαι πάντα όπως τα παλιά παραμύθια. Με το στόμα και με την καρδιά. Χρησιμοποιώ φωνή, κίνηση και λιτά σκηνικά αντικείμενα.

ΧΑΜΕΝΟΙ ΣΤΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Ομάδα: 40 - 60 μαθητές, διάρκεια 90'

Εισηγητής: Δικαίος Χατζηπλής, Παιδαγωγός, Γραφίστας

Σκοπός του προγράμματος είναι η προσέγγιση, γνωριμία και αξιολόγηση μεθόδων επικοινωνίας που εφαρμόζονται στην εποχή μας (εποχή της εικόνας) ώστε οι μαθητές να αποκτήσουν την ικανότητα να αναγνωρίζουν τα πολλαπλά και μπερδεμένα μηνύματα που λαμβάνει ο σύγχρονος άνθρωπος και στην πορεία να τα αξιολογούν.

Δομή Προγράμματος

- Παιχνίδια ομαδοποίησης
- Χωρισμός ομάδων
- Παιχνίδια επικοινωνίας
- Ορισμός και τρόποι επικοινωνίας μέσω της μαιευτικής μεθόδου
- Οπτική επικοινωνία
- Προβολή εικόνων, παράθεση πληροφοριών με βιωματικές παρεμβάσεις
- Εποχή της εικόνας
- Πόλη (εικόνες και μηνύματα πόλης)
- Παγκοσμιοποιημένα σύμβολα επικοινωνίας
- Βωβός Κινηματογράφος, Video, Εικόνες Τηλεόρασης κ. ά.
- Διαφήμιση
- Παιχνίδια επικοινωνίας
- Παιχνίδια με λέξεις ελληνικές που έχουν δανειστεί ξένες γλώσσες
- Η ίδια εικόνα διαφορετικές λεζάντες
- Παιχνίδια με σύμβολα – Δημιουργήστε το δικό σας μήνυμα
- Γλώσσα του Σώματος, παντομίμα
- Σχεδιασμός λογοτύπου
- Σχεδιασμός με τυπογραφικά στοιχεία

*

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΜΟΥΣΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ

Ομάδα: 40 μαθητών, διάρκεια 90'

Εισηγητής: Χρήστος Τερζής, Μεταδιδακτορικός Ερευνητής της Αρχαίας Ελληνικής Μουσικής Τμ. Μουσικών Σπουδών Πανεπιστημίου Αθηνών

Τραγουδούσαν στην ελληνική αρχαιότητα; Μπορούμε άραγε σήμερα ν' ακούσουμε το τραγούδι τους; Έγραφαν κι έπαιζαν μουσική μικροί και μεγάλοι; Σε ποιες περιστάσεις; Είχαν νότες; Ήταν όπως οι δικές μας ή διαφορετικές; Πώς ήταν τα μουσικά τους όργανα; Πώς τα έφτιαχναν; Από ποια υλικά; Μπορούμε να τα κατασκευάσουμε, ν' ακούσουμε τον ήχο τους, να δούμε πώς παίζονταν; Απαντήσεις στα ερωτήματα και σε πολλά ακόμα που διατυπώνονται από τους μικρούς μαθητές δίδονται με εποπτικό και βιωματικό τρόπο μέσα από την προβολή μουσικών παραστάσεων της αγγειογραφίας που μας προσφέρουν τα αρχαιολογικά ευρήματα, αλλά και με τη ζωντανή έκθεση αρχαίων ελληνικών μουσικών οργάνων που παρουσιάζεται στα παιδιά. Οι μαθητές έχουν τη μοναδική ευκαιρία να αγγίξουν, να περιεργαστούν, να δοκιμάζουν να παίξουν με τα μουσικά όργανα, αλλά και να συνεργαστούν επί τόπου στην κατασκευή μιας αρχαίας ελληνικής λύρας, συμμετέχοντας σ' ένα αξέχαστο νοερό ταξίδι στο μουσικό κόσμο της ελληνικής αρχαιότητας.

- Προβολή διαφανειών
- Πρωτότυπη έκθεση αρχαιοελληνικών μουσικών οργάνων

- Εργαστήρι ανακατασκευής της αρχαιοελληνικής λύρας

*

ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ

Μια περιήγηση στην ομορφιά της ανθρώπινης φύσης

(ΣΤ΄ τάξη) Ομάδα: 30 μαθητών, διάρκεια 120΄

Εισηγητής: Γιώργος Τσιτσιρίγκος, Εκπαιδευτής Επικοινωνίας

Η Μη Βίαη Επικοινωνία (Nonviolent Communication, NVC), όπως αναπτύχθηκε από τον Marshall Rosenberg, μας δίνει τα απαραίτητα εργαλεία για να κατανοήσουμε και να αποδεχθούμε τις ανάγκες που έχουμε εμείς αλλά και οι άλλοι γύρω μας. Οι ανάγκες αυτές καθορίζουν ό,τι λέμε και πράττουμε στην καθημερινότητά μας και αποτελούν κοινή βάση για κάθε ανθρώπινη έκφραση.

Κατά τη διάρκεια του προγράμματος, οι μαθήτριες/τές θα εξερευνήσουν τη Χώρα των Αναγκών, τον τόπο δηλαδή όπου ζουν οι πανανθρώπινες ανάγκες, όπως η ανάγκη για αναγνώριση, αποδοχή, σεβασμό, αγάπη, κατανόηση, υποστήριξη, δημιουργία κ.ά. Μέσα από αυτή την περιήγηση, θα έρθουν σε επαφή με τις δικές τους ανάγκες και με τον τρόπο που τις εκφράζουν ή αναζητούν να τις ικανοποιήσουν. Επιπλέον, θα έχουν την ευκαιρία να συσχετίσουν αυτές τις ανάγκες με συγκεκριμένες συμπεριφορές και συναισθήματα.

Ο στόχος αυτού του προγράμματος είναι οι μαθήτριες/τές να αντιληφθούν καλύτερα τις δικές τους ανάγκες και να μάθουν πώς να τις αναγνωρίζουν, να τις υπερασπίζονται και να τις εκφράζουν. Επίσης, οι μαθήτριες/τές θα αυξήσουν την ενσυναίσθησή τους απέναντι στους άλλους, με απώτερο στόχο να μάθουν πώς να δημιουργούν ουσιαστικές και ισότιμες σχέσεις που βασίζονται στον αμοιβαίο σεβασμό. Ο χαρακτήρας του προγράμματος είναι συμμετοχικός.

Δομή του προγράμματος:

- Συζήτηση για το νόημα και τη φύση των αναγκών
- Αποτύπωση των αναγκών των μαθητών όπως βιώνονται και εκφράζονται από τους ίδιους
- Δημιουργία Χάρτη Αναγκών μέσα από την αξιολόγηση και ομαδοποίησή τους
- Περιήγηση στη Χώρα των Αναγκών με τη βοήθεια του χάρτη που θα δημιουργήσουν οι ίδιοι οι μαθητές
- Αναγνώριση και κατανόηση των συναισθημάτων που σχετίζονται με τις διάφορες ανάγκες
- Αναγνώριση και έκφραση της προσφοράς μας προς τους άλλους, αλλά και της προσφοράς των άλλων προς εμάς, μέσα στα πλαίσια της κάλυψης των αναγκών μας
- Ασκήσεις αναγνώρισης αναγκών
- Διήγηση ιστοριών
- Ομαδικά παιχνίδια
- Παιχνίδια ρόλων
- Μουσικά παιχνίδια

Υλικά και εργαλεία προγράμματος:

- Βίντεο
- Κάρτες Συναισθημάτων και Αναγκών

- Χρώματα και εικαστικές τέχνες
- Μουσικά όργανα
- Φυλλάδια εργασίας

ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΠΟΛΙΤΗΣ

Ομάδα: 30 μαθητών, διάρκεια 90'

Εισηγήτριες: Δρ. Μυρσίνη Ζορμπά, Πρόεδρος του Δικτύου για τα Δικαιώματα του Παιδιού

Μαρία Δημοπούλου, Εκπαιδευτικός
 Καλλιόπη Κύρδη, Εκπαιδευτικός
 Αγγελική Σανδήλου, Ψυχολόγος
 Φωτεινή Αβδελλή, Βιβλιοθηκονόμος
 Ντόρα Τσιαγκάνη, Εκπαιδευτικός
 Βιόλα Γκικόκα, Ειδικός Διεθνών Σχέσεων

Το Εκπαιδευτικό αυτό Πρόγραμμα έχει στόχο να προσφέρει στα παιδιά το βίωμα και την έννοια του τι σημαίνει πολίτης στη σύγχρονη δημοκρατία, καθώς και ποιο το νόημα της υπεύθυνης στάσης απέναντι στην κοινωνία. Όλα αυτά προσφέρονται στα παιδιά μέσα από απλές δράσεις, πληροφόρηση, έντυπο υλικό, παιχνίδια ρόλων και συμμετοχική παρατήρηση. Δίνουμε στα παιδιά τη δυνατότητα να αντιληφθούν ότι στις σύγχρονες κοινωνίες ο πολίτης πρέπει να ενημερώνεται και να διαμορφώνει άποψη για πολλά και διαφορετικά ζητήματα, που αφορούν την τοπική κοινωνία όπου ζει, τη χώρα του, καθώς και την παγκόσμια κοινότητα. Επίσης, τα κάνουμε να αντιληφθούν ότι κανένα από αυτά τα προβλήματα δεν είναι ξένα προς τη ζωή του ίδιου και της οικογένειάς του κι ότι αυτό συνεπάγεται τη συμμετοχή του και τη συμβολή του στην καλύτερη αντιμετώπιση και τη λύση τους.

Τα παιδιά πληροφορούνται, επιλέγουν και εντοπίζουν προβλήματα που αφορούν το περιβάλλον, την υγεία, την παιδεία, τον πολιτισμό, τη φτώχεια, την ειρήνη, την ασφάλεια, κ.λπ. Στη συνέχεια, μέσα από παιχνίδια ρόλων, αντιλαμβάνονται ότι σημαντικό ρόλο στη σύγχρονη δημοκρατική κοινωνία έχει ο ενεργός πολίτης, δηλαδή ένας πολίτης ενημερωμένος και συμμετοχός σε όλους τους τομείς της δημόσιας ζωής. Διαπιστώνουν επίσης πόση διαφορά έχει μια κοινότητα παθητικών από μια κοινότητα ενεργών πολιτών.

Στη διάρκεια του προγράμματος επιλέγουμε τους πιο πρόσφορους παιδαγωγικούς τρόπους ώστε να αντιληφθούν οι μαθητές, μέσα από γεγονότα και παραδείγματα της καθημερινής ζωής, πως κάθε δραστηριότητα των ατόμων και των ομάδων που αφορά τη συλλογική ζωή συνδέεται με μια πολιτική απόφαση, με την ευρεία έννοια, καθώς και με τις νοοτροπίες και συμπεριφορές που επικρατούν στην κοινωνία. Για το λόγο αυτό ενθαρρύνονται τα παιδιά να προχωρήσουν σε ανάλυση, προβληματισμό, διαχείριση και αποφάσεις επιλεγμένων παραδειγματικών περιπτώσεων.

Οι θεματικές ενότητες που προσεγγίζουμε μέσα από «παιχνίδια» ερωτήσεων - απαντήσεων και βιωματικές ασκήσεις, αφορούν στα εξής πεδία:

- Οι ανθρώπινες ανάγκες και πώς συνδέονται με την ατομική, οικογενειακή, τοπική και ευρύτερη κοινωνική ζωή
- Η αναζήτηση προτεραιοτήτων σε μια λίστα ατομικών και κοινωνικών αναγκών

- Εντοπισμός των θεσμών (κρατικών, αυτοδιοικητικών, ιδρυμάτων, κ.λπ.) που έχουν την αρμοδιότητα να υποστηρίξουν συγκεκριμένες ανάγκες
- Η αλληλεπίδραση διαφορετικών κοινωνικών ομάδων απέναντι στην ικανοποίηση των αναγκών
- Οι ιεραρχικές δομές, το πλαίσιο, οι κανόνες και οι νόμοι που καθορίζουν τη διαχείριση των αναγκών
- Η ταυτότητα του πολίτη
- Ο πολίτης και η υπεύθυνη στάση του στην καθημερινή ζωή
- Η διαδικασία λήψης αποφάσεων σε ατομικό και κοινωνικό επίπεδο
- Τα δικαιώματα και οι ελευθερίες
- Η κοινωνία των πολιτών και η κοινωνική αλληλεγγύη

Μέσα από τα παραπάνω, στόχος του Εκπαιδευτικού Προγράμματος είναι η συνειδητοποίηση από τα παιδιά του ρόλου που έχει καθένας και καθεμιά μας στην καλύτερη συμβίωση με τους άλλους και τη διαμόρφωση της καλής κοινωνίας. Επίσης, η συνειδητοποίηση της συλλογικής δράσης, της σημασίας των διαφορετικών ομάδων συμφερόντων, η γνώση των ιεραρχικών δομών και των σχέσεων εξουσίας που διαμορφώνονται. Στόχος μας είναι επίσης, η καλλιέργεια της ατομικής ευθύνης σε συνάρτηση με τις αξίες της κοινωνικής αλληλεγγύης και της κοινωνικής συνοχής, η ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και το ενδιαφέρον για τα ανθρώπινα δικαιώματα: την ελευθερία, την ισονομία, τη δικαιοσύνη, την ανοχή στη διαφορετικότητα, τον πλουραλισμό, το δικαίωμα συμμετοχής στη δημόσια ζωή, το σεβασμό στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια, το δικαίωμα στην πολιτισμική πολυμορφία και ταυτότητα.

Στο τέλος, μοιράζουμε ένα έντυπο ταυτότητας, παρόμοιο με αυτό που έχουν οι ενήλικες. Κάθε παιδί συμπληρώνει σε αυτό τη δική του ταυτότητα, που περιλαμβάνει στοιχεία για το ποιος/α είναι ως μικρός πολίτης. Τα παιδιά παίρνουν μαζί τους τη συμπληρωμένη από τα ίδια ταυτότητά τους, αναμνηστικό του Εκπαιδευτικού Προγράμματος.

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΣΤΡΕΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗ ΔΙΕΚΔΙΚΗΤΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ

Ομάδα: 30 μαθητών, διάρκεια 90΄

Εισηγήτρια: Αικατερίνη Σοφιανοπούλου, MSc in Stress Management, Ψυχολόγος

Μελέτες δείχνουν ότι τα παιδιά σχολικής ηλικίας εκδηλώνουν συχνά στρες και η κύρια αιτία του διαμορφώνεται κυρίως από τους καθημερινούς μικροστρεσογόνους παράγοντες (π.χ. αυξημένες απαιτήσεις στο σχολείο, συγκρούσεις με φίλους). Οι καθημερινοί αυτοί στρεσογόνοι παράγοντες σε συνδυασμό με τα εκάστοτε στρεσογόνα γεγονότα που μπορεί να βιώνει ένα παιδί (π.χ. διαζύγιο, αλλαγή οικονομικής κατάστασης γονέων), αλληλεπιδρούν και έχουν συχνά αθροιστικά αποτελέσματα. Επηρεάζουν σημαντικά την ψυχική και σωματική υγεία του παιδιού σε ένα ευρύ φάσμα ψυχοσωματικών εκδηλώσεων, όπως πονοκεφάλους, πόνους στο στομάχι, νευρικότητα, χαμηλή συγκέντρωση ή δυσκολίες στον ύπνο. Είναι σημαντικό λοιπόν τα παιδιά από νωρίς να μάθουν να αναγνωρίζουν το στρες και να γνωρίζουν πώς να το διαχειρίζονται αποτελεσματικά. Σε αυτό θα τους βοηθήσει και η εκπαίδευση στη διεκδικητική συμπεριφορά, δηλαδή μία δεξιότητα για το πώς να επικοινωνούν αποτελεσματικά τις ανάγκες τους, να διεκδικούν αλλά και να υποχωρούν. Η διεκδικητική συμπεριφορά ενισχύει την αυτοπεποίθηση, την αυτοεκτίμηση, ενώ παράλληλα βοηθά τα παιδιά να παίρνουν αποφάσεις και να αναπτύσσουν τις επικοινωνιακές τους δεξιότητες.

Βασικοί στόχοι του προγράμματος είναι:

- Η ενημέρωση και ψυχοεκπαίδευση γύρω από το στρες. Πώς το αναγνωρίζουμε στο σώμα και στη σκέψη μας
- Τρόποι αποτελεσματικής αντιμετώπισης: με βιωματικές ασκήσεις (αναπνοές, νευρομυϊκή χαλάρωση) και εντοπισμό αρνητικών σκέψεων
- Εισαγωγή στην διεκδικητική συμπεριφορά: τα παιδιά μαθαίνουν να αναγνωρίζουν και να επικοινωνούν τις ανάγκες τους με πιο αποτελεσματικό τρόπο

*

Ο ΚΟΣΜΟΣ ΤΟΥ ΤΟΠΙΟΥ ΚΑΙ ΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ

Ομάδα: 30 μαθητών, διάρκεια 90'

Εισηγήτρια: Λουΐζα Καραπιδάκη, Αρχαιολόγος, Ιστορικός Τέχνης

Το Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα στόχο έχει την γνωριμία των μαθητών με το τοπίο. Μέσα από εποπτικό υλικό, εικόνες, αναπαραστάσεις, αφηγήσεις, εικαστικά έργα, ποίηση και λογοτεχνία παρουσιάζεται η ιστορία του τοπίου, η αισθητική του και κυρίως η ανθρώπινη επέμβαση, χρηστική ή άλογη.

Ο στόχος του προγράμματος είναι να ευαισθητοποιήσει τους μαθητές σε θέματα αισθητικής, οικολογίας και σεβασμού για το περιβάλλον.

Το πρώτο θεωρητικό μέρος του προγράμματος ξεκινά με τη σχέση του τοπίου με τον άνθρωπο σαν αρμονική συνύπαρξη. Στη συνέχεια παρουσιάζει τις θετικές και αρνητικές πτυχές αυτής της σχέσης. Θίγει θέματα ευαισθησίας στη χρήση του τοπίου, της χρήσης των τοπικών υλικών, της αισθητικής, της αλληλεξάρτησης και τη διασφάλιση της βιωσιμότητας.

Στο πλαίσιο του προγράμματος οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να ζωγραφίσουν ή να αποτυπώσουν το δικό τους τοπίο (ειδυλλιακό, βιομηχανικό, αστικό, γεωργικό, γεωργικό), χρησιμοποιώντας τη φαντασία τους από τις γνώσεις και τις εντυπώσεις από τις αφηγήσεις του προγράμματος, αφού θα τους έχουν δοθεί τα απαραίτητα υλικά αυτής της πρακτικής εξάσκησης. Έτσι μπορούν να κρατήσουν και τα έργα τους, ως αναμνηστικά.

- Παρουσίαση προγράμματος
- Θεωρητικό πλαίσιο
- Διαδραστική ζωγραφική των μαθητών

Η ΚΑΤΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Από πού προερχόμαστε; Πώς εμφανίστηκε η ζωή; Ποια είναι η ιστορία των ειδών;

Ομάδα: 40 - 60 μαθητές, διάρκεια 90'

Εισηγήτρια: Λαοκρατία Λάκκα, Δρ. Βιολόγος, Επίτιμη Σχολική Σύμβουλος

Ο άνθρωπος σε όλους τους πολιτισμούς έχει θέσει ερωτήματα σχετικά με την καταγωγή της ζωής.

Μέσα από το συγκεκριμένο πρόγραμμα παρουσιάζονται με βίντεο οι υποθέσεις για την καταγωγή της ζωής, για τις συνθήκες του πλανήτη όταν εμφανίστηκε η ζωή, και οι μαθητές συμμετέχουν σε διαδραστικές δραστηριότητες που αφορούν θεματικές ενότητες, όπως

- Τι είναι η ζωή;
- Πώς φανταζόμαστε το μακρινό παρελθόν μας;
- Πώς έγινε η πρώτη πρωτόγονη σούπα των βιολογικών μορίων;
- Ποια γεωλογικά φαινόμενα έπαιξαν ρόλο για την εμφάνιση της ζωής;
- Ποιος είναι ο κοινός πρόγονος των ειδών;
- Ποια είναι τα τούβλα της ζωής;
- Πώς οικοδόμησε ο Δαρβίνος τις έννοιες της φυσικής επιλογής;
- Από το ζώο στον άνθρωπο
- Από τον αυστραλοπίθηκο στον χόμο σάπιενς

Διδακτικοί και παιδαγωγικοί στόχοι

Είναι πολύ σημαντικό να κατανοήσουν οι μαθητές την ιστορία του πλανήτη και των κατοίκων του. Η μελέτη της ιστορίας του ανθρωπίνου γένους, μας επιτρέπει να θέσουμε ερωτήματα σχετικά με τις μελλοντικές μας σχέσεις και το περιβάλλον μας. Ποια ήταν η επίδραση των κλιματικών αλλαγών στην ανθρώπινη βιοκοινότητα; Πώς θα συνδέσουμε τις έννοιες της φυσικής επιλογής με το τυχαίο; Τι σημασία έχει η ιστορία των ειδών στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης;

- Προβολή βίντεο μουσικοακουστικό πρωτότυπο

ΜΙΚΡΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΑ ΜΕΓΑΛΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΗΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΣΤΟΝ ΠΛΑΝΗΤΗ ΜΑΣ

Ομάδα: 40 – 60 μαθητές, διάρκεια 90'

Εισηγήτρια: Λαοκρατία Λάκκα, Δρ. Βιολόγος, Επίτιμη Σχολική Σύμβουλος

Το συγκεκριμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα περιλαμβάνει μια σειρά από εκπαιδευτικές δραστηριότητες, στις οποίες συμμετέχουν οι μαθητές ενεργά, για τις βασικές έννοιες της ενέργειας, τη χρήση της, την εξοικονόμηση και τις εναλλακτικές μορφές. Η εκπαίδευση σχετικά με τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας έχει σημαντικές επιπτώσεις στον μαθητή, τον ενεργοποιεί και δίνει τη δυνατότητα του διαλόγου για τις μεθόδους εξοικονόμησης, για την υποβάθμιση του περιβάλλοντος, για την υπερθέρμανση του πλανήτη, για τις κλιματικές αλλαγές.

Το διαδραστικό πρόγραμμα δίνει μικρές απαντήσεις στους νέους πολίτες σχετικά με αυτά τα μεγάλα ενεργειακά προβλήματα. Επίσης, θα διαπιστώσουν ότι υπάρχουν λύσεις, οι οποίες ήδη έχουν αρχίσει να υλοποιούνται. Ο καθένας μας έχει κάποιο ρόλο να παίξει σε αυτές.

- Διάφορες θεματικές ενότητες που καλύπτουν όλο το φάσμα των βασικών εννοιών της ενέργειας
- Διαδραστικά παιχνίδια
- Πειράματα για μαθητές με απλά υλικά
- Πειράματα με τη συμμετοχή των μαθητών
- Προβολή υλικού

*

ΔΙΚΑΙΟ ΕΜΠΟΡΙΟ (FAIR TRADE)

Τι μεσολαβεί από το χωράφι στο πιάτο μας;

Ομάδα: 40 μαθητών, διάρκεια 90'

Εισηγήτρια: Αγγελική Γεροντέλη, Περιβαλλοντολόγος, MSc, Επιστημονική συνεργάτις Μετσόβιου Κέντρου Διεπιστημονικής Έρευνας (ΜΕ.Κ.Δ.Ε.) του ΕΜΠ

Το πρόγραμμα έχει σκοπό να ευαισθητοποιήσει τους μαθητές γύρω από τη φιλοσοφία του δίκαιου και αλληλέγγυου εμπορίου (Fair Trade) και γενικότερα να θέσει προβληματισμούς γύρω από τα θέματα της ποσότητας και ποιότητας των τροφίμων και της διαδικασίας παραγωγής, μεταφοράς και διανομής τους.

Μέσα από έναν καταιγισμό φωτογραφιών, βίντεο και δημιουργική συζήτηση, οι μαθητές κατανοούν πώς οι έννοιες της έμπρακτης αλληλεγγύης, της εμπιστοσύνης, της συμμετοχής, του σεβασμού στα ανθρώπινα δικαιώματα και το περιβάλλον δοκιμάζονται στην πράξη. Μπαίνουν οι ίδιοι στον ρόλο του παραγωγού και του εμπόρου και βιώνουν τη διαδικασία της ισότιμης διαπραγμάτευσης, της συλλογικής προσπάθειας και της δίκαιης ανταμοιβής για την κοπιαστική δουλειά τους.

- Πώς και γιατί αγοράζουμε ένα διατροφικό προϊόν;
- Ποιοί και γιατί επηρεάζουν τη διατροφή μας;
- Παιχνίδι ρόλων - δραματοποίηση
- Δραστηριότητες
- Προβολή υλικού

ΔΗΜΙΟΥΡΓΩ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΠΟΥ ΘΑ ΗΘΕΛΑ ΝΑ ΖΩ

Η βίωση του περιβάλλοντος μέσα από μια καλλιτεχνική προσέγγιση

Ομάδα: 40 - 50 μαθητές, διάρκεια 90'

Εισηγήτρια: Ίριδα Τσεβρένη, Περιβαλλοντολόγος, Δρ. ΕΜΠ

Σκοπός του Προγράμματος είναι η ευαισθητοποίηση των μαθητών για το περιβάλλον μέσα από την τέχνη. Η χρήση της τέχνης διευκολύνει την ελευθερία στην έκφραση και επικοινωνία των μαθητών και προωθεί την προσωπική ανάπτυξη, συμβάλλοντας στην απόκτηση αυτοπεποίθησης και ικανοτήτων, ενώ ενισχύει και την επαφή των μαθητών με τη φύση.

Οι μαθητές θέτουν τις βάσεις και διαμορφώνουν τη σχέση τους με το περιβάλλον στο οποίο ζουν και μεγαλώνουν, αναπτύσσουν το αισθητήριο της κριτικής καθώς και την ικανότητα αντιμετώπισης αισθητικών αλλαγών.

- Έρευνα - δράση - τέχνη
- Συγγραφή ιστορίας
- Ζωγραφική
- Κολάζ
- Δραματοποίηση
- Φωτογραφικές απεικονίσεις της πόλης
- Οι μαθητές παρεμβαίνουν - παρουσιάζουν την πόλη που θα ήθελαν να ζουν

ΤΟ ΔΙΑΣΤΗΜΟΠΛΟΙΟ ΓΗ

Ομάδα: 40 - 60 μαθητές, διάρκεια 120'

Εισηγητής: Δημήτρης Κούνδουρος, Γεωλόγος, Περιβαλλοντολόγος, Εκπαιδευτικός

Video Art: Παναγιώτης Κούνδουρος

Από τα πολύ παλιά χρόνια ο άνθρωπος αναζητούσε απαντήσεις σε ερωτήματα που αφορούσαν στη ΓΗ, τον πλανήτη που κατοικεί. Για παράδειγμα: πώς δημιουργήθηκε, ή πώς άραγε θα πεθάνει, ή, γιατί αυτή μόνη από τους γνωστούς πλανήτες φιλοξενεί το φαινόμενο της ζωής; Και άλλα, πιο πρακτικά, όπως: μπορούν να προβλεφθούν οι σεισμοί και οι εκρήξεις των ηφαιστείων; Για πόσα χρόνια θα επαρκεί το πετρέλαιο και τα διάφορα ορυκτά, ώστε να μπορεί η σημερινή καταναλωτική κοινωνία μας να κοιμάται ήσυχη;

Σήμερα πολλοί επιστήμονες αρχίζουν να χρησιμοποιούν μια νέα προσέγγιση, γνωστή ως επιστήμη των συστημάτων της Γης, η οποία αντιμετωπίζει το σύνολο της Γης ως σύστημα αφ' εαυτού, το οποίο εξελίσσεται σαν αποτέλεσμα της θετικής και αρνητικής ανάδρασης μεταξύ των συστατικών του συστημάτων (γεωλογικές δομές, υδρόσφαιρα, ατμόσφαιρα και κλίμα, βιόσφαιρα κλπ.). Προσεγγίζουν δηλαδή τον πλανήτη σαν ενιαίο ολοκληρωμένο σύνολο, σαν ένα διαστημόπλοιο, «Το διαστημόπλοιο ΓΗ».

Σκοπός του Προγράμματος είναι να κατανοήσουν οι μαθητές τη λειτουργία των συστημάτων της γης, την αλληλεπίδραση τους, αλλά και να απομυθοποιήσουν φαινόμενα όπως αυτό των σεισμών. Επίσης να κατανοήσουν ότι οι πόροι που μας παρέχει η Γη έχουν ημερομηνία λήξης, ώστε επιβάλλεται να υιοθετήσουν συμπεριφορές αντίθετες με τον υπερκαταναλωτισμό που χαρακτηρίζει τη σημερινή εποχή.

Η μαθησιακή διαδικασία που χρησιμοποιείται στο πρόγραμμα, απομακρύνεται από την παραδοσιακή προσέγγιση, με τη χρήση - προβολή μικρών ταινιών video art, τα οποία έχουν δημιουργηθεί ειδικά για το πρόγραμμα αυτό. Τα βίντεο αυτά προσεγγίζουν τα επιστημονικά θέματα, καθώς και τα ζητήματα προστασίας του περιβάλλοντος, με εύληπτο και συναισθηματικά διεγερτικό τρόπο, ώστε οι μαθητές να παρακολουθούν την παρουσίαση με ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Επίσης το πρόγραμμα περιλαμβάνει τη χρήση του διαδραστικού προγράμματος της ΝΑΣΑ, περιήγησης του ηλιακού συστήματος.

Η ΠΡΟΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΚΑΙΡΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ ΕΩΣ ΣΗΜΕΡΑ

Ένα συναρπαστικό ταξίδι στον κόσμο της Μετεωρολογίας τα τελευταία 10.000 χρόνια

Ομάδα: 40 - 60 μαθητές, διάρκεια 90'

Εισηγητής: Δημήτρης Ζιακόπουλος, Μαθηματικός, Μετεωρολόγος, Συγγραφέας

Τα μετεωρολογικά φαινόμενα απασχολούν το ανθρώπινο είδος από τότε που εμφανίστηκε στη γη. Για τον έλεγχό τους ο άνθρωπος αρχικά χρησιμοποίησε τη μαγεία και στη συνέχεια ζήτησε τη βοήθεια των θεών. Όταν όμως αντιλήφθηκε ότι οι μαγικοί τρόποι ήταν αναποτελεσματικοί, ότι οι διάφοροι θεοί ήταν απρόθυμοι να καταστρατηγούν συνεχώς προς όφελός του τους φυσικούς νόμους, που (υποτίθεται) οι ίδιοι είχαν δημιουργήσει, αποφάσισε να στηριχθεί στις δικές του δυνάμεις. Η προσπάθεια δεν ήταν εύκολη και για να κατακτηθούν οι απαραίτητες γνώσεις χρειάστηκε να περάσουν χιλιαετίδες.

Α' ΕΝΟΤΗΤΑ

Περιλαμβάνει το ξεκίνημα της Μετεωρολογίας με έμφαση στη συνεισφορά των αρχαίων Ελλήνων τόσο στη λεγόμενη επεξηγηματική Μετεωρολογία όσο και στην πρακτική πρόγνωση του καιρού.

Β' ΕΝΟΤΗΤΑ

Αναφέρεται στην ανάπτυξη της Μετεωρολογίας τους νεότερους χρόνους, η οποία στηρίχθηκε κατά κύριο λόγο στην επινόηση των μετεωρολογικών οργάνων και στην ανάπτυξη των συγγενών προς αυτή επιστημών, δηλαδή της Φυσικής, της Χημείας και των Μαθηματικών.

Γ' ΕΝΟΤΗΤΑ

Περιλαμβάνει τους σύγχρονους τρόπους πρόγνωσης του καιρού και κυρίως την αριθμητική πρόγνωση του καιρού, δηλαδή την πρόγνωση του καιρού με την επίλυση μαθηματικών εξισώσεων-νόμων που περιγράφουν την ατμοσφαιρική λειτουργία. Οι σύγχρονες μέθοδοι πρόγνωσης του καιρού, δεν θα μπορούσαν να εφαρμοστούν χωρίς τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές και το παγκόσμιο δίκτυο μετεωρολογικών παρατηρήσεων, με το οποίο γνωρίζουμε κάθε στιγμή τον καιρό που επικρατεί σε κάθε γωνιά του πλανήτη μας.

- Προβολή υλικού
- Συζήτηση
- Δραστηριότητες (Οπτικοποίηση του κειμένου μιας πρόγνωσης καιρού Ελλάδας σε χάρτη, με τη βοήθεια των συμβόλων του καιρού)

Α Φ Ι Ε Ρ Ω Μ Α Τ Α

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΗΝ 25^η ΜΑΡΤΙΟΥ 1821

ΘΕΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ

Ομάδα: 40 - 60 μαθητές, διάρκεια 90'

Εισηγήτρια: Μαρία Ευθυμίου, Αν. Καθηγήτρια Νεότερης Ιστορίας Πανεπιστημίου Αθηνών

- Καθημερινή ζωή
- Τρόποι συμμετοχής στην Επανάσταση
- Πρωταγωνιστές της Επανάστασης

Υπεύθυνη Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων: Καλή Κυπαρίσση
Τηλ. επικοινωνίας: 210 4297540-1-2, Fax: 210 4296024
Ηλεκτρονική διεύθυνση: info@laskaridou.gr
Ιστοσελίδα: www.laskaridou.gr

**Αίτηση Συμμετοχής στα Εκπαιδευτικά Προγράμματα
του «Ιδρύματος Αικατερίνης Λασκαρίδη»**

**Αιτήσεις δεκτές από 10 Νοεμβρίου 2014 έως και 30 Ιανουαρίου 2015
Έναρξη Προγραμμάτων Δευτέρα 12 Ιανουαρίου 2015**

Δυνατότητα επιλογής από 1 έως 5 προγράμματα. Παρακαλούμε να συμπληρώσετε ξεχωριστή αίτηση για κάθε πρόγραμμα και να την / τις αποστείλετε στο φαξ 210 4296024 ή στην ηλεκτρονική διεύθυνση info@laskaridou.gr

**Υπεύθυνη Προγραμμάτων Καλή Κυπαρίσση
Συντονίστρια προγραμματισμού Ιωάννα Ρωμηού**

ΣΧΟΛΕΙΟ	
ΟΝΟΜΑ ΥΠΕΥΘΥΝΟΥ	
ΤΗΛΕΦΩΝΑ ΥΠΕΥΘΥΝΟΥ	
ΤΗΛΕΦΩΝΑ ΣΧΟΛΕΙΟΥ	
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	
ΤΑΞΗ / ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΑΘΗΤΩΝ & ΣΥΝΟΔΩΝ	
ΕΠΙΘΥΜΗΤΟΣ ΜΗΝΑΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ	
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΑΙΤΗΣΗΣ	

ΥΠΟΓΡΑΦΗ ΥΠΕΥΘΥΝΟΥ

ΣΦΡΑΓΙΔΑ

ΥΠΟΓΡΑΦΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ